

alimara

REVISTA DE TREBALL SOCIAL

NÚMERO 40 / SEGONA ÈPOCA / DESEMBRE DE 1997

**Consell Insular
de Mallorca**

alimara

Núm 40

Segona Època, desembre de 1997

Edita: Consell Insular de Mallorca
Redacció: Servei d'Acció Social i Sanitat
General Riera, 67
07010 Palma
Tel.: (971) 76 07 62
Fax: (971) 76 19 52

Portada: **Xisco Fuentes**

Maquetació
i impressió: Gràfiques Son Espanyolet

Dipòsit Legal: PM - 128 - 1987

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

AGRICULTURA: VIA D'ENTRADA D'IMMIGRACIÓ. RÈGIM ESPECIAL AGRARI DE LA SEGURETAT SOCIAL (REA)

Santiago Ramis Matas,
Tècnic en Relacions Laborals
de l'Equip d'Inserció d'Immigrants a la Comarca d'Inca

Des de 1993, llevat de 1996, el Govern Central destina un nombre d'autoritzacions per treballar que són cobertes exclusivament per treballadors extracomunitaris. Aquesta política té el seu esperit en la canalització dels fluxos d'immigració.

Per enguany, l'Executiu ha atorgat la xifra de 15.000 autoritzacions. A la nostra comunitat ens n'han destinat 320, les quals es reparteixen entre els diferents sectors productius i són les ofertes de treball que no varen ser cobertes pels treballadors nacionals i comunitaris.

L'agricultura és un d'aquests sectors (tot i que des de l'INEM no han pogut cobrir els llocs de treball ofertats pels empresaris agrícoles) que ofereix la possibilitat de rebre aquests treballadors mitjançant un contracte de treball signat per un pagès que troba una sortida interessant per cobrir les demandes de treball de la seva producció.

A la zona Nord de Mallorca es produeix cada començament d'any, coincidint amb l'obertura de la presentació de les esmentades autoritzacions (comunament denominades "cupos"), un cert rebombori en ser aquesta la solució per l'arribada d'immigrants i disposar de l'estatut d'"estranger legal". Els propis immigrants que ja resideixen aquí, cerquen un "patró" perquè els signi un contracte o "cupo" per als amics o coneguts que desitgen sortir desesperadament del seu país.

Mitjançant la Resolució del Consell de Ministres del 24 de gener de 1997 es va fixar el termini a partir del qual es podien presentar les esmentades sol·licituds, per al dia 17 de febrer. El 9 de juliol es va tancar el termini degut a què ja s'havia sobrecobert el "cupo", doncs van ser 1.156 les sol·licituds presentades sobre les 320 inicialment conferides. Només en el sector agrícola van ser presentades 484 sol·licituds per cobrir els 100 futurs llocs de treball.

Notes característiques del REA

El caràcter poc reivindicatiu dels agricultors i la manca de força dels sindicats agrícoles contribueixen al desfasament normatiu d'aquest règim que continua ancorat en el passat.

Es tracta d'un règim en què els seus recursos financers són escassos i és el Règim General el qui aporta la major part dels ingressos econòmics per a la seva subsistència.

Heterogeneïtat dels cultius, la gran mobilitat de la massa treballadora, la rotació i eventualitat en oferta de treball, fan que dins el marc de les relacions laborals sigui agricultura un dels sectors productius més febles i desprotegits.

La menor despesa econòmica en les cotitzacions d'empresaris i treballadors a canvi d'una cobertura menor en la protecció social (no empara la situació d'atur contributiu o assistencial) no significa que els empresaris aprofitin aquest menor cost impulsant la creació d'empreses agrícoles.

Tot el contrari, els pocs beneficis econòmics fruit del lliure mercat i la manca de protecció social creen el clima idoni perquè la població activa agrària vagi en descens.

EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ ACTIVA AGRÀRIA (EN MILERS) A L'ESTAT ESPANYOL

Any	Població activa	Població ocupada
1.980	2.231,7	2.068,1
1.984	2.258,2	2.073,1
1.988	1.874,8	1.629,9
1.992	1.419,9	1.221,3
1.994	1.375,3	1.171,0

EDATS MITJANES DE LA POBLACIÓ TREBALLADORA A TOT L'ESTAT

	Règim Especial Agrari	Règim General
Homes	43 anys	38 anys
Dones	45 anys	35 anys
Ambdós sexes	44 anys	37 anys

La tendència evolutiva fa pensar en una possible fusió d'ambdós règims.

Marc Legal

Les normes d'aplicació del règim especial agrari es reconeixen a:

- Decret 2123/1971, de 23 de juliol, del Ministeri de Treball.
- Decret 3772/1972, de 23 de desembre, del Ministeri de Treball, pel qual s'aprova el Reglament General del REA.
- Títol I de la Llei General de la Seguretat Social, aprovada pel RAL 1/1994, de 20 de juny.
- Nombroses resolucions i jurisprudència.

Organisme competent

La Tresoreria General de la Seguretat Social té la facultat i competència sobre el control i el reconeixement del dret a la inscripció, alta, baixa i variació en el cens de treballadors i empreses agrícoles.

L'INSS reconeix el dret a les prestacions de la Seguretat Social.

L'INEM enregistra els contractes de treball efectuats en el camp d'aplicació del REA.

Salari

El 85% de treballadors estrangers extracomunitaris a la comarca d'Inca treballen al camp. Són contractats com a peons, la qual cosa suposa cobrar legalment, val a dir, per nòmina, la quantitat de 79.020 PTA/mes. La seva especialització en el camp és prou reconeguda dins l'àmbit dels empresaris agrícoles i refermada si tenim en compte que provenen del Marroc, on tradicionalment s'ha practicat agricultura.

Condicions contractuals

Els contractes de treball signats són eventuais. Existeix el vici empresarial de no fer a ningú fix d'empresa, ni treballador estranger ni nacional. Sobtadament, tots els agents socials i els tècnics en la disciplina del dret del treball suggereixen que els empresaris posin en practica la contractació de fixos. Així, s'establirien situacions més pròsperes, els treballadors serien més productius i els empresaris no patirien les sancions imposades pels Inspectors de Treball sobre la repetició de contractes temporals amb el mateix treballador, que ja tenia la condició de fix.

Els empresaris haurien de saber que un treballador fix pot ser discontinu, segons les èpoques de productivitat de l'empresa. El treballador fix discontinu pot gaudir de la prestació econòmica d'atur quan el seu contracte de treball finalitzi com a conseqüència de la finalització de la temporada. L'empresari sabrà que aquell treballador començarà a treballar quan comenci la temporada, la qual cosa evitarà que l'empresari hagi de córrer a cercar un bon treballador perquè aquell que tenia contractat eventualment ja treballa amb un altre empresari.

Conclusions

Tot i que el treballador estigui vinculat inicialment al sector agrícola, segons la durada del primer contracte de treball (màxim un any), un cop extingit es desvincula de l'empresa que el contractà en arribar a Espanya. És en aquest moment quan l'immigrant cerca la prosperitat tot rebutjant la continuïtat en el sector agrícola i intentant de trobar una feina més fructífera normalment en el sector de la construcció o de serveis. Fent-ho així, augmenta la cobertura de la Seguretat Social i millora força les seves condicions de treball (sou, complements salarial, etc.).

Les conseqüències immediates d'aquest canvi de sector productiu són que l'empresari agrícola es queda sense aquell treballador ben preparat per enfrontar les tasques del camp que requereixen prou preparació. Per això, ha de cercar nous treballadors i temps per formar-los, tement sempre si, després de tot, faran el mateix que els treballadors anteriors. Essent així, l'empresari agrícola haurà de cercar, també, noves formes per conservar els treballadors contractats.

Per a l'immigrant, d'altra banda, aquest canvi de sector productiu li proporciona, d'entrada, una major prosperitat econòmica. Deixa una relació amb l'empresari agrícola que sovint sol ser paternalista en ser una de les primeres persones que dona acollida a l'immigrant. Això no obstant, també s'exposa a què el nou àmbit laboral el segregui per no tenir l'especialització necessària. Si això es donàs, sempre li queda la solució de retornar a l'antic empresari agrícola.

Socioeconòmicament se segueix amb la tendència a la marginalitat del sector primari i a la preponderància dels sectors de la construcció i de serveis.